I. ÉVF. BUDAPEST, 1931 JANUÁR HÓ 1. SZÁM

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSIRKAY JÁNOS

VIRÁGOSKERT

ÍRTA: ZSIRKAY JÁNOS

Milyen gyönyörű, hatalmas volt az a virágoskert! Istenem! A mennyország kertje sem lehet szebb, mint az volt akkor az én szememben. Nagy, vastag vaskapu őrizte a bejáratát, hatalmas címerrel a közepén. Egy tátottszájú oroszlán viaskodott ezen valami ismeretlen szörnyeteggel. Egy borjúnagyságú kutya járt le s fel a kertben, kilógó nyelvvel, némelykor mormogva földalatti mély hangján, jelezve, hogy jaj annak, aki a paradicsomkert közelébe merészkedik. Tömérdek virág és bokor szegélyezte a kerítést. A legszebb mégis az a szökőkút volt, ahol egy márvány kacagó tündér korsójából folyt a víz, ha az uraság megjött, sugarasan, félkör alakban, hogy a napsugarak megfürödhessenek bennük. A kacagó tündért medence vette körül, amelyben aranyhalak úszkáltak, fel-fel ugrálva, mutogatva csillogó, pompás testüket, melyek még szebbek lettek a víz sugárzásában. A kúttól nem messze tó is volt, amelyben hattyúk úszkáltak, fehér testüket úgy himbálva a vizen, mint a labdarózsákat himbálja a nyári szellő. S beljebb, a tó mögött volt a kastély, nagy, gömbölyű, vörös toronynyal a közepén — s mikor az én édes, jó anyám egyszer karon fogott s bevezetett a kastélyba, hogy befőznivaló aranyalmát vegyen télire, — a kastély előtt csak azt mondta:

— A torony alatt majd látni fogod a napórát, Janikám, nézd meg jól, mert ezek olyan nagy urak, hogy maga a Nap mutatja nekik az órájukat.

Persze, hogy nagy urak voltak, Istenem, hiszen a görög katholikus püspöké volt a kert — s most bérbe volt adva valami birtokosnak, aki csak télen költözött a kertbe a családjával, a kert meg üresen állt, gazda nélkül, egész tavaszon, egész nyáron át... Sosem fért az én gyerekfejembe, hogy minek ez a sok minden, ha nincs, aki örülni tudjon szépségüknek? Minek ugrálnak az aranyhalak, ha nincs, aki szépnek találja napsugárzatú mozdulataikat? Minek sétál a hosszúfarkú páva a hűvös fasor között, ha nincs, aki előtt felsöpörje a port a földi istenek előtt a világ legszebb seprűjével: a smaragdragyogású pávafarokkal? Minek himbálja a testét a tavon a hófehér hattyú, ha nyakának szépséges hullámában nem gyönyörködhet emberi szem? A galambok is — mintha únták volna az egyedüllétet — olyan búsan gubbasztottak a torony eresze alatt. Hja, igen: a torony! A toronyban lakott valaki, akitől féltünk — s akinek a hangját sokszor hallottuk esti szürkületkor: bagoly lakott a toronyban. Ó, hogy szerettük volna látni csak egyszer is! De nem lehetett meglesni. Nem is csoda, hiszen én és a többi gyerekek csak kis kertünk palánkrepedésein kukucskálhattunk át a püspök kertjébe.

Onnan nézhettünk csak át a paradicsomkertbe. No, meg a nagy eperfa tetejéről, ha a fekete eper már megérett s a sok mezítlábos gyerekpajtással elmehettünk a jó Isten ingyen cukrászdájába: eprészkedni. Én ott sem az epret kerestem — az élelmesebbek mind el-el szedegették előlem —, engem már akkor is jobban vonzott a nagy virágoskert, a földi mennyország e tiltott édene.

Ára 20 fillér

Hej, de sokszor felfakadt egy bolondos gyermekszívben a sóhajtás:

— Istenkém! Miért teremtettél te engem olyan szegénynek?... Miért nem adsz nekem is olyan szépséges szép virágoskertet szökőkúttal, napórával, hattyúval, aranyhallal, bagollyal és azzal a sok, tömérdek szépséges virággal és fákkal körüskörül...

Tudja Isten, hogy, hogy nem, — ez a vágyakozás egész életemben kísértett és kísért ma is a gyönyörűséges szép kert után... Egyszer egy cigányasszony kártyát vetett nekem és azt olvasta ki a tenyeremből, hogy a legtitkosabb vágyam is teljesül... Talán ez a jóslás tette, talán nem, de annyi bizonyos, hogy nem mondtam le arról a kertről, amelybe mint gyerek nem léphettem be, s amelybe csak palánkrepedésen kukucskálhattam át... nem mondtam le róla soha — s bíztam benne, hogy egyszer, valamikor meg lesz az én kertem...

S íme! Most megindul a „Magyar Falu" szépirodalmi melléklete. Mikor arról volt szó, mi legyen a címe, rajongva mondtam: „Virágoskert". És titkon könnyet törültem ki a szememből. Senki sem sejtette, mit jelent ez a könnycsepp. De ti tudjátok meg virágos kertem drága palántái, hogy az a könny, az a titkos könny az én eltűnt gyermekálmomat, de az én vágyakozásom testté válását is jelentette. Megvan hát az én virágoskertem! Virágoskert, amit nem tesznek vastag rácskapu mögé, nem őriz ijesztő hangú, borjúnagyságú harapós kutya. Nektek nem kell, drága lelkeim kis palánkrepedésen át-át kukucskálni. Kapuját kitárom. Jertek, jertek. Osztozzunk meg rajta! Nektek turbékolnak benne a galambok. Nektek játszanak az aranyhalak — s előttetek seprik az utat királyi seprűjükkel a pávakakasok...

S a napóra a gömbtorony alatt?... Jelezze a mi napunk boldog ébredését, míg a bagoly a toronyból költözködik, érezve, hogy itt az élet másként kezd dübörögni s omlott tornyok romjai való neki s nem a mi fakadó virágoskertünk...

Jöjjetek, jöjjetek... A szökőkút vize is hadd csobogjon. Frissítő vízsugarát most már végre a mi utunkra permetezze az élet kacagó tündére...

A bornak két pohara van

Irta: Györke Lajos, Sennyeháza

A szeszesitalok mértéktelen élvezete minden nép szellemi, anyagi és erkölcsi elszegényedésének főoka. Nem is kell magyarázni, hogy a társadalomnak milyen mérhetetlen kára van ebből.

Szívünket fájdalom tölti el, amikor naponként látunk falun és városon tántorgó alakokat és mennyi ember van, aki idő előtt elhervad, kiknek testi és szellemi épségét kikezdte a részegség.

A szeszesitalok tulságos élvezői a tapasztalat alapján a következő okokat szokták felhozni kedvenc szenvedélyük mentegetésére:

— A szeszestitalt nem nélkülözhetem, mert az mulhatatlanul szükséges testem táplálására.

— Nem tehetem — mondja a másik —, hogy jóbarátaimmal egy-egy víg órát el ne töltsek. Különben megcsorbul becsületem.

— A világi gondok és bajok között — szól a harmadik — kénytelen vagyok a szeszesitalokban szórakozást keresni s fájdalmaimat a borba önteni. Különben nem lehetek vidám, csak akkor, ha rózsaszínben látom a világot.

Ezekben az okoskodásokban van valami kis igazság, de csak akkor, ha az itallal mértékletesen élünk. Így erősíti a testet, így van értelme a hangulatnak s így tudja csak a szívet felvidítani. Ellenkező esetben tönkreteszi a testet, elveszi az erőt és megállítja a gondolatot.

Sok embert láttunk már, akinek felborul a családi élete az iszákosság miatt vagy pedig pokol az élete az egész családnak. Gyermekei ruhátlanok, felesége sír s nincs egy boldog pillanat, amikor szeretve várnák haza a családfőt. Ezzel szemben keresetének legnagyobb részét a kocsmában hagyja, otthon pedig dühöng a betegség s szedi áldozatait a tüdővész. Ne értsen félre senki: nem vagyok a bornak ellensége. Azt sem hangoztatom, hogy ki kell vágni a szőlőtőkéket. Csak azt szeretném, ha az Isten által adott kedvhozót az emberiség mértékletesen fogyasztaná. Erre az emberiség anyagi és szellemi felemelkedése szempontjából van szükség. Ne feledjük el egyik nagynevű költőnk szavait, miket a borról mondott:

„A bor, a jó bor, mértékletesen használva balzsam, amely megöli a bánatot, enyhíti fájdalmainkat, oszlatja az epesztő gondolatokat, vidámságnak olaját csepegteti a bánatos kebelben. Csakhogy kétféle pohara van a boritalnak. Egyik a mértékletesség, másik a tobzódás pohara. És minő balga az ember...! A második után, a tobzódás pohara után nyul, pedig ez a pohár a vétek csiráját is megerősíti s nem ritkán bitófát nevel belőle."

Használjuk tehát a mértékletesség poharát, mert az az igazi búfelejtő.

Igy jó nekem...

A szívemet én eltemettem,
Hogy ne lásson őszt. Jó így nekem
Magamba zárni a magányt,
S hallgatni egyre, hogy dalol,

Elásott szívem valahol.
Igy jó nekem, ha bennem többé sose zeng
Se hang, se dal; meg hogyha itt belül
Mindörökre tart a süket, néma csend.

Igy jó nekem, mint elárvult, kiszáradó fának,
Kit az elmúlásnak nagy kinjai ráznak,
Mert jégöle már nem hajt több új tövet...

A szívemet én elástam régen,
Hogy meg ne mossa többé a vérem
Ezt a hideg, halott követ...

Vésztő. *Sinka István.*

A virágoskert és az emberi lélek

Irta: vitéz Pölöskei János.

A virág a természet éke. A virágoskert egy-egy hímzett rózsa a természet abroszán. A tisztalelkű emberek itt fölemelkednek az Istenhez, a természet Alkotójához. Itt születnek a legszentebb érzelmek; a jóság, a szelídség, a szerelem. Illatuk vasárnappá teszi a hétköznapot, mert a virágok szétáradó illata a természet tömjénfüstje, amellyel Alkotójának áldozik. A virág mindenütt ott van, ahol jóemberek vannak: a palotában éppen úgy, mint a legszegényebb viskóban. A Teremtő tehát a tisztalelkű emberek gyönyörködtetésére teremtette. Mert „aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet".

Amikor mi „Virágoskert" címen indítjuk meg szépirodalmi mellékletünket, azt akarjuk, hogy az emberi lelkeket is ilyen virágoskertté alakítsuk át. Széppé, színessé akarjuk festeni a lélek-kerteket, hogy minden virágnak elkészített talajt biztosíthassunk. Azt akarjuk, hogy minden lélekrózsa utat találjon a milliók lelkéhez, hogy a terméketlen talajok is megtermékenyüljenek.

Az ember az alkotás koronája; az Isten legtökéletesebb műve. Legyen bármilyen a test külseje, az ember csak akkor tökéletes, ha a láthatatlan része: a lélek is tökéletes. Gondozni, ápolni kell tehát, hogy széppé, nemessé legyen. S ha a lelkekben kinyilnak a rózsák, megszünik élni itt a pusztító gaz: az irigység, büszkeség és az érzéketlenség. Kihajt benne a rózsa: a szeretet, megértés és felemelkedés illatos virága.

Mi tudjuk legjobban, hogy a magyar mező mennyi virágot termel és mennyi lélek-kert áll országszerte gondozatlanul. Ezekbe a kertekbe akarjuk elvetni a lélek által termelt virágmagokat, hogy illatozzanak, gyönyörködtessenek. Minden tökéletes virágot oda akarunk tenni barátaink asztalára, hogy ott megtermékenyüljenek és tovább hajtsanak.

Ma jelent meg először ez a „Virágoskert" sokezer ház asztalán. Nincs benne politika, nincs benne szenzáció, csak kitermelt lélekvirág van benne, amelyek ott nyiltak ki a bús, bánatos magyar mezőn, talán álmatlan éjszakákon kis apró mécsvilágok mellett, hogy illatukat bevigyék a palotákba is.

A „Virágoskert" a magyar parasztság szépirodalmi lapja lesz. Uj, aminő még nem volt. A falu akarja vele beillatozni a várost, hogy megmutassa, hogy az egyszerű, gondozatlan lélek is tele van szépséggel, álmadozással, hittel, amely ha kifejlődik, kérdés: nem szárnyalja-e túl az aszfalton termelt silány virágok illatát? Ezeket a virágokat az őstalaj népe termeli, a maga erős, egészséges lelkében, hogy erőt adjon a csüggedőknek s hogy a szégyen pírját fesse mindazok arcára, akik a magyar földmívesben csak az alsóbbrendű eszköz-embert látják. Szellemi torna lesz ez, amelyen mindenki indulhat, ha van ereje és tehetsége.

Jöjjetek minél többen ebbe a Virágoskertbe, hadd vigye szét a szellő a bánatos magyar ugar vadvirágainak el nem lopható édes illatát.

Falusi „flanc"

Rongyos ködmön fényes gombbal,
Százévesnél régibb sokkal.
Kopott nadrág, fűzős bocskor,
Kétlábra csak egy jut olykor.

Letett kalap, lyukas kucsma
Előkerült — sajnos — újra.
Egyik téli, másik nyári,
Nem lehet benn táncot járni.

Férfiing van fehérnépen,
— Bizonyisten ez már szégyen —
Az új ruha méregdrága,
A szegénynek nem jut rája.

Vászonerszény laposhasú...
Hej, a pengő nagyon lassú.
Nem gurul az a szegénynek, —
Csoda, hogy még így is élnek.

Osztopán. *Városi Vince.*

A FÖLD

Irta: Kernya Olga.

— Elbeszélés —

Dacos lélekkel, keményen, erős elhatározással vágta be maga után az ajtót. Elkeserítette, hogy az asszony, ez a megértő feleség most nem érti meg. Pedig még sohasem vágyott úgy a megértésre, mint most.

Pedig kell, hogy megértse. Mintha neki nem éppen úgy fájna a szíve, mint az asszonynak! Ő éppen úgy sajnálja itthagyni hazáját, mint az asszony.

Most is a fülébe cseng felesége fájdalmas hangja, amikor a következőket mondta:

— Ismersz te Istent, János?! Itt tudnád hagyni a hazádat? El tudnád adni az apádtól rádmaradt, verejtéken szerzett drága magyar földet? — És miért akarod eladni? Egy darab papirért, hogy elmehess Kanadába, ebbe a hideg országba? Ne feledd el, hogy dolgoznod kell, míg meg nem halsz és még örök álmodat sem alhatod a jó magyar földben...

Haragos szívének minden felgyűlt keserűségével ismételgette az asszony szavait, amikor ment ki a mezőre. Ezt mondta, ezt merte mondani a felesége, aki mindig megértette... Dacos agyában átvillant a gondolat: hátha igaza van!

De a gondolatot nem engedte elhatalmasodni lelkén. Ezt az érzést gyorsan kitörölte még gondolataiból is.

— Nem, az nem lehet, hogy az a tekintélyes gazdag ember hazudjon neki, Istenem, milyen szépen beszélt az újvilág dolgozóinak boldogulásáról... És mi van itthon?... Semmi, csak örökös munka és alig lehet abból az öt hold földből megélni.. Ha most eladja? Egy, legfeljebb két év alatt visszaveheti... De nem ennyit, hanem tízszer ennyit... Hiába beszél az asszony, de eladom, ha az apámé volt is.

Nagy izgatottságában nem is vette észre, hogy az utolsó szavakat hangosan kiáltja.

Közben a földjére érkezett. A föld végéről szembetűzött vele a lenyugvó nap utolsó sugara. Megállt. De most nem úgy látta a földjét, mint eddig. Eddig azt gondolta, hogy ott van a világ vége s ő tovább nem mehet. Elkábult szemével most messze látott. Csodás aranymezőkről, gyémántbányákból tükröződött most vissza ezerszeresen a lenyugvó nap.

— Istenem, hát nem szép ez? — És az esthajnal harmatcseppjében már ott látta Kanada megálmodott csodás kincseit.

— Brekeke — hangzott a közeli erdőkből a békák kuruttyolása.

— Kinevet, — gondolta vad szégyenkezéssel.

— Jancsi, hová mégysz, — vélte hallani az egyik kuruttyolásból. A másik ráfelelt:

— Kanadába!

Amint végignézett a zöldelő vetésen, kitört belőle minden visszafojtott indulat és síró, vonagló lélekkel vetette magát az áldott magyar földre. Remegő szorítással akarta átölelni magához a megvetett földjét s szívében nagy fogadással nézett bele az alkony biborfényébe, mintha keserű daccal fogadást tenne, hogy nem megy el innét, nem adja földjét idegennek — soha.

S megbékült lélekkel ment haza. Sírva ölelte magához feleségét s megfogadta, hogy atyai örökségét nem kótyavetyéli el soha.

GONDOLATOK

Irta: Szabó József, Hajmáskér

Csonkahazánkban is lehetne mennyország, ha nem gyűlöletet, hanem szeretet osztanának benne.

*

Ne gyűlölj, nem átkoznak téged, csak szeres s nem lesz ellenséged.

*

Ne vesd meg, kinek búskomorság jut osztályrészül, mert nevetni mindenki tud.

*

Az imádkozót ne botránkoztasd, mert nem tudod, miért kéri az Istent.

*

Feledni nehéz, szeretni könnyebb, de ha csalódol, ne hullass könnyet, mert akiért hullatod, nem érdemli meg.

*

Alantasodban ne fejleszd ki az alázatosságot és a szegénység tudatát, mert hasonló sors téged is érhet.

*

Mit ér, ha hamis úton meggazdagszol és palotában lakol, ha lelked sohasem nyugodt? Tudd meg, hogy sokszor a viskóban is boldog az élet, csak nem szabad elkeseríteni a bentlakót.

*

Ne feledd el, hogy világok voltak, vannak és lesznek, de úgy elmúlik minden, mint ahogy te sem élsz örökké.

*

Bár nagyjaink úgy tudnának szólni, mint gyermekkorukban tudtak imádkozni. Több őszinteség volna a világon.

*

Ne nézz minden szembe, ha rád ragyog, csak akkor, ha azt viszonozhatod.

Boldogok az apák

Késő őszön jártam Borsodban. Szentistvánon zászlót szenteltek a frontharcosok. Az ünnepség meghatott. Csodálatos melegség ömlött el rajtam, amikor láttam ennek a gyöngyörű fajnak barnapirosarcú sorait, a meghatottságot, a nemzetéért, fajáért lelkesedő tömeget.

Közös ebéden tiszteltük az eszmét és amikor elhangoztak az első beszédek, hatalmas férfikar éneke mélyítette el bennünk a meghatottságot. Egyszerre a terem végén gyermektömeg nyüzsög és a harmónium előtt egy kis fiú áll a székre, megadja a hangskálát és dirigálja végig az énekek egész sorát. Utána a másik fiúcska áll a kórus élére és az vezet végig egy hosszú sor éneket. Egyik szebb mint a másik. Egyik viharosabb tapsot arat, mint a másik. És a hangulatot szárnyán viszi a két „karmester" és az énekkar.

Ez a két kisfiú gyönyörű példája a mi jelszavunknak: A magyar fajta a világ legtehetségesebb fajtája! Nem kell félnünk a jövőtől. Csak azt kell lehetővé tennünk, hogy fajtánk minden bimbója megkapja a lelkiismeretes oktatást, nevelést. A jó, szorgalmas, lelkes tanító megbecsülhetetlen kincs, a rossz tanító — tömeggyilkos, mert sokezernyi puha, fejlődő lélek virágzását öli meg közönyével, lustaságával, ostobaságával.

Szerelmes szívek

Irta: Kuttor Barna

A szívek hogyha lázban égnek,
a sóhajuk forró vágyének.
Elbolyongnak az ábránd-réten,
színes álmokat szőve szépen.
És ha zörget a titkos ajtón,
kinek képét hozta regg' s alkony:
Halk hozsánna, köszöntés szója
és csók-koszorú körülfonja.
Oltárukon szerelem áldoz,
szószékükről csók-ige szálldos.
Tüzet fog benn' az öröm-máglya
s föl, az égig nő piros lángja.
Nekik nyit szirmot minden virág
s a tar tájat is dal zengi át.
Messzire hull a sírok árnya:
a szép élet von fátyolt rája.
Himbálódznak dús gyönyör-ágon
s minden oly szép; valóság-álom.

János atya igéiből

A dzsentri és a paraszt

Jön a dzsentri. Autóból száll le: a maga kocsijáról. Fejét felszegi büszkén, mintha az eget akarná verni gőgjében.

— Tábortag akarok lenni. Mi a teendőm?

Szól János atya:

— A fejedet egy kissé lejjebb kell engedni, testvér!

— Nemes ember vagyok. 1400-ig vezetem le az őseimet. Csak nem lehetek minden paraszttal egyenlő?

Szól János atya:

— Nem sok jövőt jósolok neked köztünk, testvér, a tábor tagjai öntudatosak és sosem viselkednek úgy, mintha őseiket Ádámon, Éván túl — egészen a majomig akarnák levezetni.

Jön a parasztember. Feje lecsüng, mint a viharvert virág feje.

Félénk és bátortalan. És szól:

— A tábor tagja akarok lenni. Nagyon nyomorult és elhagyatott vagyok. Mi a teendőm, nagyságos úr?

János atya szól:

— A fejedet fel kell emelni, testvér. Mert hiszen testvérek vagyunk, a mi hitünk és igazságunk által. Elhagyatott is csak addig vagy, míg annak érzed magad. Add ide a kezed és ne mondd „nagyságos úr". Miért építesz közénk válaszfalat, — amikor oly jó, oly áldásthozó kezet fogni és egymásra találni...

A dzsentri lejjebb ereszti a fejét. A paraszt felemeli a fejét. Tekintetük egyszerre csak találkozik... Bizonyos, hogy megfogják találni egymást az Eszme által, hogy az Eszme által sose hagyják el többé egymást.

KÓPÉSÁGOK

A DIVATOS GALLÉR.

— Rémes, micsoda ódivatú gallért hordasz. Látod, most olyant viselnek, mint amilyen rajtam van.

— Olyan piszkosat?

IGAZÁN SZERETSZ?

Kisfiú: Anyuskám, igazán szeretsz engem?

Anya: Természetesen, fiacskám!

Kisfiú: Akkor miért nem mégy férjhez a sarki fagylaltoshoz?

LEFAGYOTT A FÜLE.

Az amerikai farmer reggel kiküldi az új bérest, hogy szerszámozza föl az öszvért. A legény azonban az öszvér helyett egy borjút talál elfogni a sötétben.

— No, mit piszmogsz annyit? — kiált ki a gazda.

— Nem tudom feltenni a kantárt. Az öszvér füle lefagyott az éjszaka.

A JÓTORKÚ KŐMÍVES.

Munkavezető: Hé, Jóska! Hadd már abba azt az átkozott nótázást!

Kőmíves: Miért?

Munkavezető: Mert olyan elnyújtottam üvöltesz, hogy két munkás azt hitte, hogy a gőzkürt szól és hazament ebédelni.

BORZASZTÓ SZERENCSÉTLENSÉG.

Két fiatalember beszélget:

— A nagybátyám öngyilkos lett és hatmillió maradt rám.

— Szerencsétlen ember! Igazán sajnállak. Mekkora örökösödési adót kell fizetned!

EGY JOBB SZÁLLODÁBAN.

— Mi a különbség a tíz pengős és a tizenkét pengős szoba között?

— A tizenkét pengős szobába egérfogót is állítunk fel.

TAKARÉKOSSÁG.

— Hát az idén még nem tartjátok meg esküvőtöket Mihállyal?

— Nem, megvárjuk az újesztendőt. Erre az évre kifizette az agglegényadóját.

A LEFŐZÖTT VILÁGJÁRÓ.

— Indiában csodálatos dolgokat láttam. Láttam egy fakírt, aki húsz évig állt kiterjesztett kezekkel.

— Ugyan kérem, mi ez a mi közlekedési rendőrünkhöz képest.

NŐI OKOSKODÁS.

Csillagász: A csillagok távolságát abból is megítélheti Nagysád, hogy némelyiknél sokezer év telik el, míg a fényük ide elérkezik.

Hölgy: Igen, mert a csillagok csak éjjel fénylenek: másként feleannyi idő is elég volna.

A NYUGDÍJAS KÉRŐ.

— Nézze, kedves uram, hogy is mondjam csak: izé, én már öt év óta udvarolok a kedves leányának.

— No, és most azt akarja kinyögni, hogy nyugdíjazzam?

*

Kópéság cím alatt állandó rovatot közlünk. Akinek vannak jó kópéságai, beküldheti. Neve alatt közöljük.

A család

(A gyermek)

Reggeli ébredés.

A tavaszi napsugár fényesen surran be az ablak zöld zsalui között A mellettem levő bölcsőben mozgolódást hallok. Felébredt a gyerek. Észrevétlenül figyelek. A hathónapos csöppség felülni igyekszik, ami még kissé nehezen megy neki. Végre sikerült. Felült, körülnéz, tágra nyilt, nagy szeme csodálkozik: „Egyedül vagyok" — mintha mondaná. Selymes haja felfelé borzolódik. Félig nyilt ajka mintha mondaná: „Jó reggelt! No, mi az, hogy senki nincs körülöttem?" Visszaveti magát párnáira a kis zsarnok, majd ismét felül, s ezt ismétli többször, végül meggyőződik, hogy valóban nincs itt senki. Mihez kezdjen? Sírni nincs kedve, ehhez a hosszú, nyugodt alvás után nagyon is jól érzi magát...

Egyszer csak elkezd énekelni. Igen, igenis, énekel. Tisztán jön a hang kicsi torkából, gögicsélve, kacagva. És ő énekel. Milyen drága! Milyen édes! Az angyalok dala sem lehetne ennél édesebb...

Nem bírom tovább a csendes figyelést. Felugrom, karomba kapom és rácsókolom anyai szeretetem végtelenségét a kacagó rózsasziromra. Úgy-e, ti, anyák, ti megértitek az én végtelen boldogságomat...

*

A kis féltékeny.

Egyik este altatom a picikét. Megigazítottam párnácskáját, a takarót, közben becéző szókkal kedveskedtem neki, amit csak anyaszív diktálhat. Felnézek. A szemközti gyermekágyból az ötéves fiam tekintetével találkozik a szemem. Megdöbbentem. Mi minden volt ebben a tekintetben! Minden, ami csak rossz: féltékenység, bánat, kétségbeesés, szomorúság. Megértettem. Az én fiam

szíve szenved, hogy most már nem egyedül élvezi szeretetem, sőt a kicsinek még több is jut a kedveskedésből,— mint neki. Még egyet igazítottam a pici takaróján, azután odamentem a másik gyermekágyhoz, ott is igazítottam a párnán, a takarón, közben ott is elsuttogtam azokat a becéző szavakat, még pedig szóról-szóra... Egyszerre vidám lett a könnyes kék szempár is. Kacagott, örült, sugárzott tekintetében a megelégedés. S a picit utánozva, ugyanazon a búgó, gőgicsélő hangon fogadta kedveskedésem el. Meghatódtam. Szememből akaratlanul is könny hullott a drága szőke gyermekfejre.

Ezentúl minden este, ha a picit lefektettem, a nagyobbik gyermeket is éppen úgy részesítem a becézésben, mint a kisebbiket. Azt akarom, hogy ne érezzen még nélkülözést, hiányt. Legalábbb is az anyai szeretetben ne. Elég ideje lesz hozzá az életben!

Az „Anyák napján".

Ebéd után ujságot olvasgatva, szemem végig fut a sorokon: *„Ma, május 8-án harmincezer cserkész ünnepli az Anyák napját és egy-egy szál virágot nyujtanak át édesanyjuknak".*

Leteszem az ujságot és hívom az én kisfiamat a szokott napi sétára. Elindulunk. Alig hagyjuk el a házat, fiam elmarad. Hátranézek, siettettem és látom, hogy buzgó igyekezettel tép le egy szál virágot. Már szalad is hozzám e szavakkal: *„Anyának hozom a virágot, tűzze fel!"* — Tavasz ragyog szép szemében, mosolyra húzódik kicsi szája, sugárzó tekintete mintha mondaná: *„Szívemből adom, fogadd hát szívesen".*

Szemembe könny lopózik. Ma az „Anyák napján" nemcsak harmincezer magyar cserkész nyújt át virágot az édesanyjának, de az én csöpp kisfiam is éppen ezen a napon, kis szíve szeretetével, kövér kis keze segítségével virágot tép nekem. Egy kis sárga mezei virág az egész, de nekem kedvesebb melegházak féltett virágainál, leánykori illatos virágcsokroknál és hivalgó, korán hervadó báli bokrétáknál. Az én kisfiam adta... Boldog vagyok... Boldog vagyok... hisz engem is ünnepeltek az „Anyák napján". Még pedig az egész világ: az én kincsem, drágaságom, az én ici-pici kis fiam...

Hát nem boldogság az élet, anyák, asszonyok?

Kovács Kálmánné.

Egy somogyi poétának

(Meskula Ferencnek)

Jó Barátom, vedd e levelemet,
Ki hozzám is leszálltál a porba,
Feléd nyujtom kérges tenyeremet,
Köszöntelek a messze távolba.

A hárfádnak ezüstös a húrja,
Belőle a vágyak muzsikálnak,
Benne lüktet sok-sok régi búja
Megkínzott és meggyötört fajtádnak.

Bús szívemre üdítőleg hatnak,
Ha olvasom verseidnek sorát,
Kis mécsesem halvány világánál,
Szülcsölgetem Eszméid szűzborát.

Pogány titkokat rejteget nékem
Egyik versed, a szép „Boros este",
Bűnös testben is van hát szép lélek
S hogy a lélek nincs a testhez kötve.

Áldd az Istent, bárha sokat küzdve,
De elérted, hogy egy paraszt-lélek
Friss virágot egy csokorba fűzve,
Átadtad a szent fehér időnek.

Vedd Barátom, vedd hát levelemet
És szorítsd meg kinyujtott jobbomat,
Lelkem s lelked hadd ölelkezzenek,
Hisz a testünk csak mozgó földdarab.

Dancsháza. *Horváth Lajos.*

Vágyaim

Szép vágyaim befödte a hó,
Vastag páncélként a jégtakaró.
Magányomban közöny-köd eltakar,
Nem kérdi senki: vajjon ez mit akar?

Vagyok únott, fáradt egyszerűségbe,
Ki hivatott tűzszekéren menni az égbe.
Csatakos úton rovom le napjaim,
Sírás, panasz, sóhajok dalaim.

Várom a tavaszt, ami takaróm
Elólvassza. S én újra akarón
Ujult erővel új hitet hozzak:
Uj álmok napja, szent csodás Holnap.

Legyek bárcsak első hóvirág,
Egyszerűen fehér, de lásson a világ,
Lásson meg és új reménye nőjön:
Várjon szebb életet itt e bánat-földön.

S dalaimmal hozzátok érek,
Kitárom lelkem: íme, nézzétek!
Szép álmodások, ha valóra válnak,
Győzelme lesz ez az én bús fajtámnak.

Felsőmocsolád. *Meskula Ferenc.*

PÉTÖR BÁCSI HÁZAT CSINÁL

ÍRTA: KÉMERI NAGY IMRE

Pétör bácsi nem tartozott ám a legszegényebb emberek közé. Szép darab földje volt a Galamboserdő alatt, amit még a régi jó időkben szerzett valamelyik kurtanemes őse. Ha jól sejtem, szalmatetős kis házát is az építtette a falu közepén. Takaros kis viskó, ki virágkorát valamikor a Hóralázadás idején élte, de még azok sem mértatták annyira, hogy kanócot vessenek bele, mint a falu többi házaiba. A 70-es, 80-as években nagy tűz pusztította végig a községet s a kis szalmatetős házikó akkor is ép bőrrel menekült meg a nagy katasztrófából. No, de volt is becsülete Pétör bácsi előtt. Disznótoros téli vacsorákon mindig így kezdte pohárköszöntőjét:

— Ebben a kis kunyhóban ültetett fel édesanyám, először a sutba, az öreg szürke macska mellé, — nyugodjon békével, szegény jámbor állat.

Itt élt minden álma Pétör bácsinak s csak akkor volt boldog, ha ebben a rossz viskóban szelte a barna kenyeret csillagosnyelű késével. Hanem az idő vasfoga nem könyörült az ősi fészken. A pajkos viharok pajzánkodva bökdösték oldalba, símára dolgozott szalmatetejét felborzolták s lassan keresztülszivárgott rajta a víz és omlásnak indult a vedlett vakolat. A kis házikó életveszélyes lett. Zimankós éjszakákon úgy reszketett, mint valami halni készülő aggastyán. Hiába támogatta, tatarozta Pétör bácsi, — a ház életveszélyes lett s mivel nem akart belőle kiköltözni, egy szép napon kilakoltatták a törvény emberei Pétör bácsiékat. Pár nap mulva pedig hatalmas vihar támadt, este néhány rakoncátlan siheder kivette a falak alul a támaszt s a rettenetes orkán reggelre agyonölelte, kiszorította belőle a lelket.

Szegény Pétör bácsi nem aludt éjszakákon át. Leült a romokra s szívta egyik pipa dohányt a másik után.

Hiába, új házat kell csinálnia.

Napokig, hetekig tárgyaltak a szorgalmas Örzse nénivel, — hol is kezdjék, hogy is legyen. De mindig odalyukadtak ki: nem bírjuk, nincs hozzá módunk.

Pétör bácsi eladta a tinókat s boldogan mondta:

— Na, Örzse, ha Isten megsegít, a jövő héten hozzáfogunk. Elhívjuk a sógorokat, komákat, szomszédokat, az ő segítségükkel majd csak felépítjük. A jövőhéten barnábbra süsd a kenyeret, hogy kevesebb fogyjon. A pálinkához teszünk egy kis vizet, mert túl erős.

— Elnye, ejnye, Pétör! Nem lehet így bánni a kalákásokkal...

Mégis csak úgy kellett legyen, ahogy Pétör bácsi akarta.

Két hét mulva kész volt a földből vert fal... Két szoba, konyha, kamara, a ház alatt tágas pince. Az utolsó este nagy áldomást íttak. Amint a vacsorától távoztak, Örzse nénitől a szomszéd fia virágot kért. A szép, pirospozsgás arcú, izmoskarú asszony gyanutlanul tűzte fel a piros muskátlit a Sándor gomblyukába. Istók Gergely tréfásan oldalba figyelmeztette:

— Nézd a, Pétör...

Pétör bácsi félszemmel odasandított, de nem szólt semmit. Eszébe sem jutott a féltékenység. A sok szalonnára és a pálinkára, meg a borra gondolt, amit egész héten elfogyasztottak a hűséges segítségek. Napokig csak kenyeret és hagymát evett, sopánkodott, zsémbelődött:

— Megették mindenemet.

Örzse néni már únni kezdte s mérgesen rivalt rá urára:

— Ugyan, minek is öregedett meg ennyire, ha megúnta az életét. Én már nem bírom tovább örökös zsörtölődését Fene látott ilyen embert!

Erre már Pétör bácsinak is eszébe jutott a muskátli.

— Úgy hát! Szeretnéd, ha már nem látnál.

Most má tudom, mír tűzted a Máté Sándor gomblyukába azt a piros muskátlit! Hej, hej! Szegény első feleségem, de áldott egy teremtés volt!

— Áldott? És mégis megverte minden nap!

— Hallgass, mert!... — vakarta meg mérgesen a tarkóját Pétör bácsi és becsapta magaután az ajtót...

Az új házat tetőalá kellett tenni, mert a szomszéd is asszonyt vitt a házhoz s Pétör bácsiéknak meg volt számlálva a napjuk a szomszéd lakásában.

Körülnézett. Tető alá kéne tenni. De ilyen nagy lakást. Elég vón a fél falunak. Annyi szarúfát, annyi cserepet?! Két szoba? A rektor úrnak is csak kettő van. Nem lesz nekem még a fijambúl se rektor soha! A belső szobán kerti ablak is legyen?... Persze!... Örzse asszony így akarja. Piros muskátli, — Máté Sándor! No, azon ugyan nem jár bé senki.

Pétör bácsi csákányt, ásót vett elő s lebontotta a belső szoba falait, hiába sírt a jó Örzse néni.

— Elég lesz ezt béfödni. Elég ez ilyen magunk fajta szegény embereknek. Ennek a helyén nagyszerű sütőtök terem a jövő nyáron.

Végre tető alá került a ház, de inkább hasonlított egy ódon börtönhöz, mint holmi barátságos családi tűzhelyhez. Egész falon egyetlen lyuk volt, amit Pétör bácsi ajtónak nevezett. Erre ráillesztette a régi viskó szúette ajtaját, vágatott bele egy parányi ablakot s azon szűrődtek át a méla ősz kora reggeli sugarai. Hiába gúnyolták az emberek, hiába kérte a jó Örzse néni, — nem vágatott ablakokat a falba.

— Nem lehet. Az ócska ház ablakai összetörtek. Nincs pénzem új ablakra. Még arra rácsot is kéne venni, mert rossz világ van, ránktörnek a tolvajok. Nem! Nem lehet!...

El is keresztelte a néphumor „Pétör bácsi börtönének".

Örzse néni izletes pamangókat sütött az új kemencén, — amit Pétör bácsi nagyon szeretett, — de hiába volt minden. Nem érezte többé otthon magát. Hűvös őszi estéken nyakába kanyarította kopott gubáját, leült az ősi kunyhó romjaira, hűséges Bodri kutyájával, fejét tenyerébe hajtotta, szívta görcsösszárú pipáját s mélyen elgondolkodott és lelke ott bolyongott a régi jó idők kandallójának lobogó tüze mellett.

Én úgy érzem, de senki sem tagadhatja, hogy a bűn után érzi legjobban, hogy van — lélek.

*

Ha a világon nincs egyebed, mint a szíved, szerethetsz és gyűlölhetsz vele, mert a tied. De légy mindig igazságos.

Benépesült az őszi ég...

Benépesült az őszi ég
Vándormadarak rajával.
Tele van a ködfátylas lég
Búcsúdaluk bús hangjával.

Úgy röpülnek, úgy sietnek
Erről a bús, hervadt tájról,
Még vissza sem tekintenek
Az ég borús távolából.

Boldogok ők, mert mehetnek
Virulásba, napsugárba,
Ahol örök tavaszról zeng
A fa lombja, a víz árja.

Nekem nincs szárnyam, mely vinne
Mosolygó, fénylő tájakra,
Hol öröm és kedv hevítne,
S megszűnne lelkem fájdalma.

Jön a tél s én itt maradok,
Ködbeveszve, zord bilincsen,
S holtradermedt álmok, dalok
Koporsója lesz bús szívem.

Sárrétudvari. *Nagy Imre.*

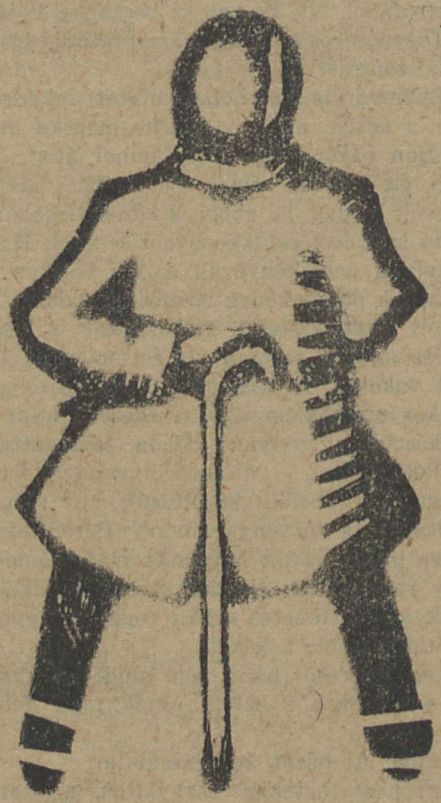

AHOL A LEGKISEBB ÁLLAMI FIZETÉS 6000 PENGŐ S AHOL A MUNKÁS IS KERES ÉVI 4000 PENGŐT

A csillagászati kongresszus alkalmából Budapestre érkezett a finn tudományos és politikai élet egyik legismertebb tagja, *Sundmann* professzor, a helsinkii tudományosegyetem tanára. Sundmann tanár, mint ismeretes, élénk részt vesz hazáját érdeklő összes ügyekben és így természetesen nem tarthatta magát távol azoktól az eseményektől sem, amelyek a közelmultban Finnországban lejátszódtak. Bár szigorúan véve, nem tartozik egyetlen párthoz sem, véleménye majdnem annyit jelent a finn közéletben, mint Apponyié a magyarban.

Budapesti tartózkodása alatt csak a *gravitáció legújabb* problémáival akart ugyan foglalkozni, azonban szívesen állt *ujságíróknak is rendelkezésére, amikor csillagászati kérdések helyett Finnország új problémáiról és a Lappó-mozgalomról érdeklődtek nála.*

— Finnország a háború után súlyos kérdések előtt állott, — mondotta a professzor. — A *bolseviki tömeg* valósággal agyonnyomta a három és félmilliós finn nemzetet. Óriási erőfeszitésekbe került, míg az orosz veszedelmet sikerült elhárítani és hozzáfoghattunk a *reorganizálás* munkájához. *Ma már ott tartunk, hogy Finnországban egyáltalán nem létezik analfabéta, ami a közeli orosz szomszédság miatt nagyon fontos.* Rájöttünk ugyanis, hogy a kommunista agitátorok munkája csak azokban az orosz utódállamokban ért el komoly eredményeket, *ahol a lakosság műveltsége a legalacsonyabb fokon állott* és így minden lázitásnak és lelkiismeretlen agitációnak utat engedett magához. *Tizenkétéves koráig mindenki köteles iskolába járni,* ezen a koron túl pedig egy továbbképző tanfolyamon vesz részt.

— *Finnországban teljes vélemény-, sajtó- és gyülekezési szabadság uralkodik. Mindenki azt írhatja és mondhatja, amit gondol. A választási rendszer az általános és titkosság elvének alapján nyugszik.* Ez természetesen magával hozta azt, hogy a moszkvai pénzzel jól megdolgozott *ipari munkásság egy igen elenyésző része kommunista képviselőt küldött a parlamentbe.* Ez az elenyésző kisebbség azonban, ismétlem, maga mögött az orosz propaganda pénzekkel, *olyan heves agitációt indított meg, amit már nem lehetett szó nélkül tűrni.* Mi mindenkinek a véleményét meghallgatjuk és amit a köz kíván, azt teljesítjük. A titkos szavazás kétségtelenül a *népakaratot* mutatja meg, így tehát *tűrhetetlen, hogy néhány ember, bérencekkel, védtelen parasztbirtokokon gyakorolja a bolseviki elvet.* A kommunisták túlzásainak következménye volt a *Lappó-mozgalom.*

— A Lappó-mozgalomnak egyetlen célja — és ezt úgy *Kares* lelkész, mint pedig *Kosola,* a párt vezére hangsúlyozták —, hogy *ne engedje az országot néhány lelkiismeretlen agitátor vélemény-terrorizáló működése által tönkretenni.*

A Lappó név tulajdonképpen egy finn kerületet jelent. Innen indult el a mozgalom. Jómódú parasztok lakják ezt a vidéket, akik közül nem egy főiskolát is végzett. *Maga Kosola is nagyon képzett, többnyelvet beszélő férfi,* aki feltétlenül a minden oldalon biztosított szabadság eszme szolgálatában áll. Egyátalán, a finn parasztot *legfeljebb az északi országok hasonló osztályának tagjaival* lehetne összehasonlítani, de semilyen más nemzetével sem. *Kultúrnívójára* talán elég, ha megemlítem, hogy mint mondottam, *nincsen közöttük analfabéta és hogy a legkisebb parasztudvar mellett is ott áll a kis fából épült fürdőház,* ahol a napi munka megkezdése előtt és befejezése után a ház minden tagja *megfürdik.* Ezek között *még pénzzel sem tudtak a kommunista eszme számára embert verbuválni.* A „Lappók" helsinkii felvonulása, mint ismeretes, *a legnagyobb csendben* zajlott le, *a vörösinges tömeg csak meg akarta mutatni, hogy van és mekkora a hatalma.* — Ezekszerint *a társadalmi ellentétek* még Oroszország közelsége révén sem aggasztóak? — kérdjük.

— Nem! Amennyire néhány napos budapesti tartózkodásom alatt tapasztalhattam, *az élet nálunk sokkal olcsóbb, mint itt.* A jövedelmekről természetesen még nem tudok összehasonlítást közölni, *legfeljebb elmondhatom, hogy milyen javadalmazásban részesülnek nálunk az állami tisztviselők.* A magántisztviselők és munkások ennek arányában állnak. A legnagyobb állami fizetést — az államfőn kívül — a *miniszterelnök* élvezi, magyar pénzre átszámítva, *évi tizennégyezer pengőt. A legalacsonyabb állami fizetés évi hatezer pengő, ugyanakkor, amikor Helsinkiben egy teljesen modern négyszobás lakás bére évi kétezer pengő körül mozog. A legrosszabbul fizetett munkás is megkeresi a maga évi négyezer pengőjét,* úgyhogy tulajdonképpen nagy *ellentétekről nem lehet beszélni.* Sajnos, a világgazdaság rossz konjunktúráját mi is érezzük és az utóbbi időben már nálunk is van munkanélküli. Még nem sok, de a kormány máris mindent megtesz, hogy az esetleges veszedelemnek elejét vegye!... *Csak három és fél millió finn van a világon,* de meg akarjuk mutatni, hogy mit tudunk elérni sok megértéssel, jóakarattal és rengeteg munkával!....

Milyen jó is lehet északi rokonainknak! Mikor érjük meg mi is, hogy a nagy- és kisjövedelmek így arányban lesznek egymással!

Szittyavér!

Irta: Kuthy Ferenc áll. tanító, Pestújhely

A nagyváros lázas forgatagában ideges nyugtalanság vesz erőt a lélek nyugodtsága felett. Lábunk alatt a földalatti villamos dübörög, előttünk a gépjárművek sok fajtája rohan, fejünk felett a repülőgép örök kattogása hallik. A gépek idegesen dolgoznak, előtte, mellette az ember is egyszer csak géppé változik. A látóhatár szük, a szem mindig megakad valamiben, ami megakadályozza látásában.

Mennyivel nyugodtabb, szabadabb, egészségesebb az élet a természetben, a magyar rónán! A tekintet szabadon repülhet a végeláthatatlan téren. Addig, amíg a csalfa délibáb tarka képeket fest elé! Valahogy közvetlenebb az emberek társadalmi élete is. Nincs titok egymás között. A magyar föld, a magyar táj, a korláttalan tekintet szülte a magyar föld fiainak önállóságát, szabadságszeretetét, melyért vérét húllatta sokszor, ebből fakadt nyilt őszintesége, igaz becsületessége, kemény nyaka, törekvéséhez vérig ragaszkodása, a magyar rögből fakadt a szittyavár, amit fajunk a völgy forrásával szívott magába. Él még a szittyavér, hála a magyarok Istenének s én még ma is tiszteletben tartom Hadúr képét, aki apánkban ránk hagyta keresztyén fiaikra a szittyavért. Drága ez az őserő, minden cseppje aranyakat ér; csak a magyar vidéken, a jó falusi magyar ereiben csörgedezik. És én nem féltem addig hazámat, amíg a pörgebajszú, szöghajú falusi magyarban ezt a vért látom csörgedezni. Mi, városiak, ha akarunk magyar típust tanulmányozni, ha a magyar lélek sajátságaival akarunk megismerkedni, ne üljünk repülőgépre, ne tegyünk fel rádióhallgatót, ne is bolyongjunk a főváros fényes körútjain, hanem menjünk a becsületes magyar falvakba. Üljünk lóhátra, keressük fel a puszták fiait. Ott találjuk ősapáink meghamisítatlan képmásait. Az egyszerű magyar földmívest!

Közöttük éltem eddig! Boldog voltam közöttük! Lelkületüknek minden kis rekeszébe beláttam! Velük voltam örömben és bánatban, jó és rossz napokon, az övék voltam! Óh, hányszor láttam egy-egy kijelentésükben, véleménynyilvánításukban, gondolkodásukban, érzelemviláguk megnyilatkozásában viszont magát Árpád apánkat, vagy kacagányos daliáit! A szittyavér hányszor, de hányszor tett bennük megnyilatkozást! Él még a szittyavér! A bogárhátú kis falusi házak, azt hiszem, több értéket képviselnek a mi nemzeti létünk jövője szempontjából, mint budapesti fényes palotáink nagy sora! A jövőtől hiába várunk erőt, nekünk a multba kell visszamennünk erőforrásokra kutatni, ahhoz a forráshoz, ahonnan honfoglaló őseink merítették erejüket, mert mi is honfoglalók leszünk s azt csak falun találjuk meg, ahol még él a szittyavér. Ez a vér csak keveredik, de nem vegyül!

A gyermek magával hozza a világra s én nem tudom jól tettem-e, de iskolámban is arra törekedtem, hogy minél inkább kifejlesszem tanítványaimban a faji jelleget! A falusi magyar gyerek ne legyen tudós, modern gyerek, amiből legtöbbnyire tudálékos nemzetietlenség sül ki, hanem legyen nemzeti szokásait ismerő, okos honpolgár, aki inkább azt tanulja meg, hogy mi különbözteti meg őt az idegenektől, tudatosan ápolja a hagyományokat, amiket apjától örökölt.

Sokszor volt alkalmam az én falusi magyarjaim előtt ilyenekről beszélnem. Templom, szószék, népművelési előadások, magánéletbeni beszélgetés mind igen jó alkalom volt. És most ez úgy hiányzik nekem! Nem látom az elfáradt falut, amint este a mezőről hazatér, nem látom az ünneplő falut, amint a templomot a zsoltár hangjaival megtölti, nem látom a tanuló, haladó falut, amint az iskolát megtölti, nem érzem a szittyavér lüktetését. Tudom azonban, hogy a „Magyar Falu" mindig kéznél van! Beszélgessünk hát ezen keresztül egymással! A szittyavérnek minden cseppje aranyat ér, ezt mondtam előbb!

Tehát ezt a vért ápolni kell, takarékoskodni vele! Nem lehet más oldalon kezdeni ezt a munkát, mint a neveléssel a családi házban. És én szeretnék rámutatni arra a „Magyar Falu"-t olvasó magyar apák és anyák előtt, hogy mi a teendő otthon a kis magyar nevelése körül. Ezzel a témával rokontéma lesz az oly sokszor emlegetett „egyke", amit szintén nevelési szempontból szeretnék tárgyalni. Mindezek után a falu társadalmi életének szokásait szeretném leírni s rámutatni arra, hogy mi az igazi magyaros hagyomány s mi az, ami idegenszerű, mit tartsunk meg s mit hagyjunk el? Hogyan búsul s hogyan örül a magyar?

Hiszem, hogy a „Magyar Falu" alkalmat ad nekem arra, hogy a következőkben: „A kis magyar nevelése", „Az egyke", „A búsuló magyar" és „Hogyan örül a magyar" című cikkeimben szólhatok az én falusi magyarjaimhoz.

Jobban lett a gyerek...

Írta: félegyházi Nagy Lajos

A fáradt sík környes-körül a hóba feküdt. A megdermedt tájon az úti fák zuzmaraszakállt növesztettek maguknak. Az est fázósan didergett szüre köpenyében. Meghalt a mozgás s eltemette a térdigérő hó...

De mégsem! Jó iramodásra váratlanul megmozdult a tél: Kiss Kovács Gábor csikorgatta a havat a töretlen gyalogmesgyén. Nagyon sietős lehetett az ügye, hogy ilyen útnak-időnek neki mert állani. Mert hát nem tréfa dolog 2—3 órás törtetés, különösen, ha az ember batyut is cipel a tanyáról a faluba s még hozzá síró-rívó eleven batyut... Igen, mert a cókmókban a négyesztendős Pista, a nagyobbik gyerek nyikorgott fel betegen, valahányszor félrecsúszott apja kapaszkodó csizmája a sikongó hóban.

Kiss Kovács Gábor gyöngyöző homlokán meleg verítékszemek izzadoztak. Lelkében az aggodalom ijesztgette a szapora gond apró gyermekeit „Hátha későn lesz már?... A gyerek nagyon forró volt, meg a torkát is fájlalta... Aztán, ha otthon sem találná az orvost... Meglehet, szóba sem áll majd vele ilyen éjszakás időben... De mégis... De hátha... Kicsit bogaras ember az orvos... Néha azt gondolná az ember, tán jókedvében van, aztán akkor pirongatja ki éppen a szegényt"...

Egy-egy zökkenőnél meg-megtapogatta a beteg csomagot és csak tovább baktatott. Előtte botorkáltak kósza gondolatai, utána szapordó csizmanyomai maradoztak el az elhagyott éji tájon. Őgyelgő töprengése, ha a sarkába lépett, összeösszemarakodtak vele. „Jobb is lett volna szánkón... De ilyen töretlen időben ugyan ki fogna be egy szegény tanyás beteg gyereke kedvéért?... Csakbár az asszony is lám... Meg az a hetes gyerek is no... Hej-hej!... De szapora is az effajta istenteremtésének ügye-baja!"

Nekifeküdt megint csak az útnak és megpróbálta a harapós gond apró kutyáit elriasztani magától. Már-már azt hitte, magára maradt, mikor hirtelenében nyakába csimpaszkodott az emlékezés és elkezdett a fülébe sugdosni: „Ügye-ügye? Akkor még nem volt sem asszony, sem gyerek?... Hát kellett ilyen magadforma földterhének az asszony, meg gyerek is?... Igaz, hogy az öröm nem igen ágyazott részedre a nagy, havas mezők országában sem, de a bánat sem csaholt rád, lépten-nyomon apróbb-nagyobb gondkutyáival... Haj! hogy tülekedtél haza!... Mire... miért?... A nyomorúságodat sirattad vissza: rúgott béressorsodat?.... Az orosz mező nagy volt, hatalmas volt, el lehetett bújni akár a szigorúszemű becsületesség elől is... Mindened lehetett volna, csak akarnod kellett volna, hé, Gábor!... Most itthon vagy ni — hát!... Van neved is, becsületed is, olyan magadhoz való... Be kár volt ezért hazajönnöd, Gábor te!... Nem jobb lett volna ott kint szótfogadni a hívásnak?... Másé volt a puska... másé az ország... az engedelmes nép... lányok... feltört kastélyok... másé az élet... Itt meg magad vagy másé, csak

magadé nem... Nem jobb lett volna, ha az asszony maradt volna meg szerencsésebbnek vagy az anyjának... A gyerekek meg... Eh, mit!" Felszegte dacos nyakát és hóbarázta a régi emlékeket. Felfohászkodott: „Uram bocsáss! talán vétek is ilyenképpen eltörődni a régi dolgokban."

A falu szélén csavargókuvasz fogadta. „Hadd ugasson, az a baja!" A renyhe téglajárón leverte nagyjából havas csizmáját. Gondolta, megnézi a gyereket, de attól tartott, megzavarná az elszunnyadt beteg elcsendesedését. „Úgyis eleget nyafogott szegény az úton."

Kétoldalt törpe nádházak guggoltak hóbundájukban és sandán pislogtak apró, fekete ablakszemükkel a későnjáróra, aki most már nagyobbra szabta lépéseit az ellapátolt gyalogjárón.

Az utca nemsokára a piacra szélesedett, ahol balról a községháza világított, jobbról pedig ácsorgó templom karcsúskodott. Gábor a templomnak fordult, mert azontúl már csak jó hajításra lakott az orvos. A templom előtt lopva megbillentette békebeli báránymaradékát. Az ilyen szegényemberféle még az égiekre is gyanakszik, annyi rúgást ad neki nyomorult élete.

Gábor nagyot fújt és megállt az egyik ablaknál, ahol még világosság virrasztott. Az ablak mögött rádiózene vigadozott. Felnyúlt, hogy bezörget, de karja gyáván visszaesett „Talán mégis jobb lesz, ha kilincsre kerül." Pedig jól tudta, hogy az már úgyis kulcsrafordult. Dehát ezzel is múlt a bátortalanok néhány perce. Megpróbálta a zárat és visszacsoszogott az ablakhoz. Megrázta ott a batyut, mintha a gyerek nyöszörgésétől várná a biztatást: ám azt mélyen elrázta a fáradságos út. Köhécselt. „Ejnye, ejnye no!... Hát mégis csak ilyet... Elvégre is községi orvos... Hogy miért nem hozta nappal?... Nolám!... Hát hiszen egész nap egy kis zsiradék után szaladgált a tanyák közt... Tehet-e róla, hogy csak az este gondolt rosszra? Hanemhát..." Megint megrázta egy kicsit jobban a batyut... Jól megaludt szegényke!...

Végre nekifohászkodott és megverte az ablakot. Az ablak elcsendesedett a függöny meg felszaladt. Az orvos kiharagoskodott az utcára:

— Ki az ördög az, mit akar ilyen későn?...

— Én volnék tekintetes uram, — bátorkodta Gábor. — Beteget hoztam volna-e!...

— Éppen ilyen éjszaka úgye?...

— Tanyáról... tanyáról... azám! — reménykedett az utas.

Bent mozogtak, dünnyögtek, aztán a másik helyen gyulladt meg az ablak. Végre a kapu is csikorgott már. Álmos szolgáló melengette az orrát nagykendőjében a kapunyilásnál. Maga sem tudta tán, hogy kalimpált be a rendelőbe. Az orvos majd kilökte a szemivel, de nem szólt semmi mást, csak:

— No bontsa ki hamar azt a kölyköt!

Gábor kapkodva ügyetlenkedett. Az orvos rászólt:

— Ne hülyéskedjék már! — És hozzáfogott ő is a kibatyuláshoz. Lekerült előbb a lópokrócdarab, aztán a százrétű rongy... A gyerek csendes volt... Az orvos intett Gábornak, hogy vigye a gyereket a lámpához. Az fel is nyalábolta a pőre gyermeket, de hirtelen rémüldözve hőkölt meg... Az orvos türelmetlen lett:

— No mi az már no!...

Gábor csakúgy hebegett, mint csikókorában a legnagyobb hatalom: a pusztai tanító előtt...

— Hát instálom... nagyon áthült a gyerek... pedig láthatta a tekintetes úr is, hogy jól betakartam az útra. — Aztán felhördült: — Ó, hogy az az irgalmas nagy Úristen!...

Az orvos odakapta a lámpát, végigtapogatta a gyermeket és lesújtott Gáborra:

— Maga toronymagas marha!...

Gábor feljajdult, aztán meg hirtelen olyan dühös lett, hogy kicsi hiján nekiment az orvos torkának... De a másik pillantásra már beleroskadt nagy fájdalmába és csak annyit mondott:

— Isten neki hát... Aztán ne haragudjék a tekintetes úr,... nem értünk mi az ilyesféléhez, hogy mikor is kell hát jönni...

Hóna alá gyűrte ügyetlenül a gyereket, meg a rongyokat és eldöngött az éjszakába.

A cigánysoron túl megkereste testvérnénjét. Alig tudta felverni. Az álmos asszony, mikor megismerte Gábort, ajtót akart nyitni, de nem érkezett rá, mert Gábor a kezébe nyomta az ablakon keresztül a kis holtat...

Az asszony megrökönyödött.

— Nincs talán valami baj, Gábor te!?...

— Nincs, nincs, — morgott vissza — csak fogd meg... majd reggel bejövök megint. — Azzal nekivágott az éjféli havas télnek, rá sem figyelvén már testvérje jajveszékelő ablakára...

... Holtrafáradtan ért ki. Az asszony álmatlanul gubbaszkodott. Mikor meglátta hitvesét a gyerek nélkül, kérdőjelként felbillent fektéből:

— Hát... hát.. a Pistike hé?... Meggyógyul-e?... Jobban lesz?... Hee?

Gábor kétszeres súllyal ült a lócára és maga elé, csodálkozott. Előbb nem szólt, de mikor megint csak kérdezte az asszony és az egyhetes is sírni kezdett, felvágta a fejét és felesége ölébe dobta a szót:

— Hát persze... meggyógyult... meg az... jobban lett már egészen... jobb is így a szegénynek... — És hogy ne hallja az asszonyi jajgatást, kinézett, mint a tanyai ember szokta. Észre sem vette, hogy utána sompolygott az emlékezés és hizelegve sugdosva körülfogta a nyakát, amikor kint, a birkajászol szélére leült törötten...

AZ ORSZÁG VÁNDORA

ÍRTA: VITÉZ PÖLÖSKEI JÁNOS

1925 nyarán cséplőgép mellett voltam. Egyik barátom hívott el segíteni s másnap ő is visszajött, hogy nekünk segítsen.

Én a szalmakazalra kerültem. Iszonyúan sütött a nyári nap s mikor hajtottam a szarvakat, egész testemről szakadt az izzadtság. Sokszor derékig álltam a szalmában s ilyenkor majd megégtem. De beletörődtem, hiszen parasztnak születtem. Elvégre nincs mindig cséplés s én a természet fia szerettem a mesterségemet. Mikor kint a mezőn pacsirta énekelt felettem, istenj zsolozsmát zengtek szívemben. Éreztem, hogy minden, ami szép, különös hatást gyakorol rám s ilyenkor új dalok ritmusai fogamzottak meg lelkemben. Tudtam, hogy nem vagyok költő, de minden kikivánkozott belőlem, amit gondoltam. Uj és nagy gondolataimat úgy szerettem volna végigküldeni az országon... Sokszor gondoltam: miért nem vagyok én is pacsirta, hadd énekelhetnék mindenkivel egyformán kedves éneket. Szerettem volna minden szántó-vető testvérem lelkét felvidítani, hogy összefogva egy szent gondolatban, kiküzdhessük paraszt-fajtánk szebb jövendőjét.

Vasárnaponként, amikor barátaim pihentek, vagy a kocsmaudvarban kugliztak, én beültem az „első" szobába, ahol nem zavart senki s ilyenkor leírtam gondolataimat. Irtam ujságokba is és mindig megjelent. Rendszerint feltünő helyen s én kaptam rá a válaszokat. Milyen kedves volt nekem egy-egy ilyen baráti levél, amely az ország messzi, ismeretlen tájairól jött...! Nyugtalan lelkem összeölelkezett ilyenkor a levél írójával s én szerettem volna madárszárnyakon odarepülni, hogy a sose látott tájon élő lelkitestvéremet összeöleljem. Mi tagadás: az elismerés jól esett s én a vágytól űzve-hajtva mindig többet írtam.

Odahaza nem nagyon szerették az én „írói" működésemet. Azt mondták: — minek! Nincs semmi haszna! Ahelyett pihenjek.

De hiába volt minden akadékoskodás. A lélekből nem lehet kiirtani, ami benne van. Igy született meg a „Férjhez megy a bíró lánya" című színdarab s akkor írtam, amikor este hazamentem a szőlőből. Senki sem tudta, miért gubbasztok esténként egyedül a szobában s bizony feleségem többször beszólt, hogy menjek feküdni, mert reggel nem tudok korán kelni. Néha szót fogadtam, néha nem. De azért reggel mindig pontos voltam s mentem a gazdaságba a munkára.

A megyében hamarosan észrevettek s az ottani kisgazdamozgalmaknak egyik vezetője lettem. Alig voltam 28 éves, már sok politikussal kötöttem ismeretséget. Többek között Nagyatádi Szabó Istvánnak is, akivel élénk levelezést folytattam. Sokszor mondta és írta, hogy „kinőttem" a faluból, de én sohasem vettem ezt komolyan. Szentül hittem, hogy egész életemet a véndiófás Komárvárosban, ebben a szép és fejlődő zalai községben kell letöltenem. Érdekelt a mező és a szőlő. Háromholdas kis szőlőm van a kiskomáromi hegy legszebb helyén s én itt mindig jól éreztem magamat. Pincém ajtajától csodálatos kilátás van az egész tájra s itt szakad le a zalai hegységről a somogyi róna. Itt ez az én mozim és színházam s nagyon sok kedves este emlékeztet erre a csodálatosan szép helyre. Néha éjfélig is elmulattam itt barátaimmal s bizony táncközben sokat kapott az alacsony mestergerenda.

Szép, nagyon szép idők voltak ezek. Még ma is sokszor visszaszáll a lelkem erre a tájra s sokszor úgy érzem magam, mint a vándormadár, amikor már érzi az új tavasz lehelletét. Nincs nyugta s alig várja a pillanatot, hogy visszarepülhessen az ősszel elhagyott napsugaras tájra. A tavaszi lágy szellő engem is visszacsalogat az elhagyott anyaföldhöz, amelyből Budapest minden csábítása sem tudott egy négyszögölet sem kihúzni a talpam alól. Ott van és várja vissza hozzá pillanatnyilag hűtlenné lett gazdáját.

De térjünk vissza a cséplőgéphez.

Amikor betetéztük a szalmakazalt és lepóznáztuk, egy levél várt engem. Egyik politikus barátom írta. Azt írja, hogy jöjjek fel Budapestre, mert a „parasztirodalomnak" szüksége van rám. Én mosolyogtam rajta s zsebretettem. Nem is gondolkoztam rajta.

A port lemostam magamról, megfésülködtem s jóízűen vacsoráztam s ittam a vörös othellóbort. Másnap már nálunk kattogott a cséplőgép.

Egy augusztusi vasárnapon lejött hozzánk politikus barátom. Személyesen kapacitált, hogy menjek fel Pestre ujságírónak.

Feleségem és a család hallani sem akart róla. Azt mondták, hogy nem érdemes otthagyni álmokért a gazdaságot. De én gondolkoztam az ajánlat felett. Megpróbálom. Mindenesetre tanulok s ha a hozzámfűzött remények nem válnának be, mindenkor hazamehetek. Az én mesterségemet nem lehet elfeledni s nem is kell hozzá iparigazolvány.

Nagy lelkitusa után feleségem is beleegyezett s elhatároztam, hogy megyek új, ismeretlen utak felé. Tanulni — s látni. Hadd nyiljanak meg előttem új világok, hiszen ezeknek az életben még hasznát vehetem.

A terminust szeptember 1-re tűztük ki. Ezen az őszeleji napon kellett elhagynom a falut. Istenem, hogy fájt a szívem...! Szerettem volna, ha sohasem érkezik el ez a nap. Még este is azon gondolkoztam, hogy menjek-e, vagy nem? Végül férfiasan elhatároztam magamat. Csak egyedül jöttem, — feleségemet és a kisfiamat még otthon hagytam. Hátha visszaűz a város zaja a csendes faluba.

Amikor elérkezett az indulás órája, szomorú voltam. Valami fojtogatta a torkomat. Néhány barátom kísért ki az állomásra, de először anyám sírjához mentem. Némán, csendben itt sirattam el boldog gyermekkorom minden szép emlékét. Rocsánatot kértem a kis földkupactól, amiért itthagyom. S megfogadtam, hogy az ismeretlen világban sem feledkezem el a faluról s minden gondolatban és tettben csak az én dolgozó testvéreim jobb jövendőjét tartom szem előtt. Azt is megfogadtam, hogy a hazai földből egy talpalattnyit sem engedek kicsúszni talpam alól.

Igy lettem én ujságíró, a falusi dolgozó testvéreim ismerőse, barátja. S attól a naptól kezdve egyetlen vasárnapot sem töltöttem a fővárosban, mert nem akartam lelkileg sem elszakadni a falutól, amely engem 33 éves koromig fiaként ismert és szeretett. Mentem s bejártam az országot. Amit láttam és tapasztaltam, sorozatosan a „Virágoskert" olvasói elé tárom, hadd ismerjék meg színben, pompában, lélekben ezt a megmaradt kis csonka országot.

(Folyt. köv.)

1. Keresztrejtvény.

Közli: **Halász Erzsébet.**

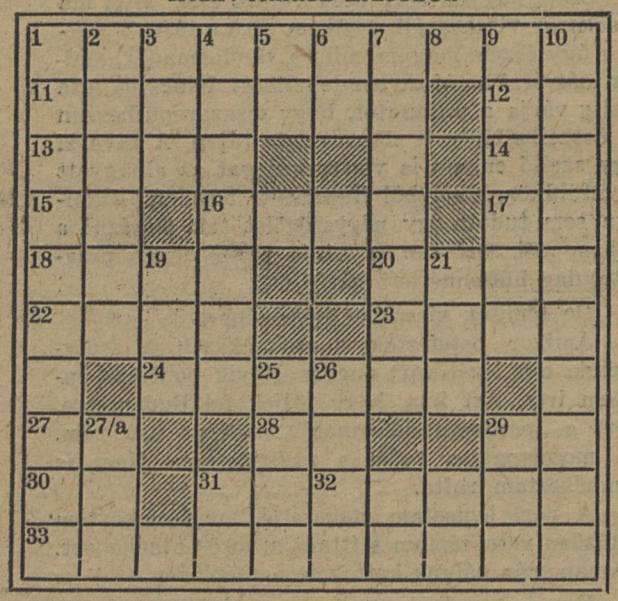

Vízszintes sorok.

1. Miniszter.
11. Hitehagyott.
12. Ásványi fűszer.
13. ....da (szappan-márka).
14. Somogymegyei falu „a"-val.
15. Súlyméríték mássalhangzói.
16. Sík vidék.
17. Magánhangzó betoldásával ital.
18. Frizura (elején egy betűbetoldással építőanyag).
20. Ilyen állat a mókus is „e"-vel.
22. nem megyek, mert nincs...! visszafelé.
23. mágnesség (eleje egy betű).
24. hun király.
27. noszogatás.
28. hamis.
29. vissza: vágás nyomán támad (egy betű betoldásával).
30. címrövidítés.
31. vissza: ez ellen küzd a gazda.
33. első törvénykönyvünk.

Függőleges sorok.

1. Szóbeszéd.
2. Nagyközség Borsod m.-ben.
3. Igen idegen nyelven.
4. A ház befedésére használják (pala).
5. magánhangzó közbeszúrásával „csak" idegen nyelven.
6. Fordítva sajnálkozás.
7. Vízfestmény.
9. ....hering (jó étvágyat csinál).
10. Mult századbeli alföldi betyár neve.
21. „öreg" angolul fonetikusan, visszafelé.
25. ....og (kelevény).
26. láb....vissza.
27/a légzőszerv.
29. Nem jobb.
31. Egy betű betoldásával ipari növény.
32. „Te" latinul.

A megfejtés határideje két hét. A helyes megfejtők között három szép könyvet sorsolunk ki.

A VIRÁGOSKERT POSTÁJA

Németh József. A Virágoskert részére kéziratot minden hónap 15-éig lehet küldeni. A rejtvények megfejtői között három könyvet sorsolunk ki.

V. M. A Virágoskertben csak a legjobb dolgozatokat közöljük. Azt akarjuk, hogy a kritiákát minden téren kiállja. Műkedvelő előadásokról is küldhetnek be tudósítást.

Hubai Miklós. A beküldött anekdótákat majd közöljük. A márciusi számban már eredetieket akarunk közölni. Minden beküldött dolgozatot a beküldő neve alatt közlünk.

Szerkesztő és felelős kiadó: **Dr. Sényi Pál.**
Főmunkatárs: **vitéz Pölöskei János.**

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság körforgógépein, Budapest, VI., Rózsa-utca 111. szám.
Felelős üzemvezető: Győry Aladár.